

Schulen für es Leben

Bezoek aan de freie active schulen Wülfrath

Door Greetje de Vries

Robert Freitag, de directeur van de school, verbleef jaren geleden in Ecuador bij Rebecca Wild. Kinderen opvoeden vanuit hun eigenheid, maar ook met oog voor hun innerlijke groei was iets wat hem raakte. Ook het volgen van de wijsheid van de natuur en in een door de natuur geleide ontwikkeling sprak hem aan.

Eenmaal terug in Duitsland zocht Robert, als vader van drie kinderen, een school voor zijn oudste dochter. Hij zocht een school met een pedagogische aanpak waarin hij en zijn partner zich konden herkennen. Dat bleek niet eenvoudig. Samen met andere ouders hebben zij een pedagogisch concept geschreven. Dit concept kreeg onder andere vorm vanuit de onderwijsconcepten van Rebecca Wild en Maria Montessori. Met een gezamenlijke inspanning van alle betrokkenen is de school in 2005 van start gegaan.

Pedagogische aanpak

Het uitgangspunt is ontwikkelen naar de zelfstandigheid vanuit persoonlijke verantwoording en sociale competenties van het kind. Robert visualiseert dit door op een groot vel papier een kind met een groot hart te tekenen. Daarom heen tekent hij waarmee het kind verbonden is: familie, vrienden, de natuur, de cultuur en de omgeving. Hij benadrukt dat er geen misverstand over mag bestaan dat respect voor de eigenheid van het kind noodzakelijk is om hem de mogelijkheid te geven zichzelf van binnen uit te ontwikkelen en zich daarbij gelukkig te voelen. Elk kind is daarbij de motor van zijn eigen ontwikkeling. De interactie met de omgeving, vrienden, ouders, natuur en cultuur is nodig:

- om je te ontwikkelen,
- om je richting te bepalen en
- om af te stemmen.

De omgeving is aangepast aan de behoeften van kinderen, zodat zij niet belemmerd worden in hun natuurlijke ontwikkeling. Het materiaal is een middel om het kind te helpen bij zijn ontwikkeling. Het kind zelf blijft het belangrijkste. De mens functioneert in zijn totaliteit, dus alle functies moeten geoefend worden, de geestelijke en de lichamelijke functies. Verantwoordelijkheid nemen moet je leren, niet door te gehoorzamen, maar door te oefenen. Een prachtig verhaal, maar hoe ziet dat er dan uit?

Zelf kijken en ervaren

Robert en een ouder vergezellen mijn collega's van de leergroep Jonge Kind en ik bij onze tocht door de school, ze vertellen bevlogen en tonen een intense betrokkenheid.

Ze zijn trots op wat ze samen al hebben bereikt en delen dat vol overgave. De school is gelegen in een buitenwijk van Wülfrath (Nordrhein-Westfalen). Het is een voormalig ziekenhuis. We bezoeken eerst de Grundschule.

Lange gangen, klapdeuren, op het eerste oog niet echt uitnodigend, totdat je een deur opent. Daarachter liggen de verschillende themaruimtes waar kinderen kunnen kiezen uit: een muziekrimte, een wetenschapsruimte, creatieve- en bewegingsruimten, reken- en taalruimten. De deuren naar buiten staan open de binnenruimte loopt over in de buitenruimte. Doen en denken gaan in elkaar over.

Wat onmiddellijk opvalt, is dat de ruimte zo is ingericht dat persoonlijk contact makkelijk ontstaat, er heerst een vertrouwelijke sfeer en er is rust.

Je moet even zoeken naar de leerkracht. Het kind komt eerst en dan het bezoek. Eenmaal in gesprek merk je de passie waarmee deze mensen bezig zijn met de ontwikkeling van hun kinderen.

Een leerkracht verwoordt het prachtig: 'Je moet kinderen niet ontmoedigen door op hun fouten te wijzen...'

Verschillende leerkrachten zijn verantwoordelijk voor de begeleiding van de kinderen. Zij wisselen elke week van thema-ruimte.

De ontwikkeling van de kinderen wordt met elkaar gevolgd en vastgelegd. Oudergesprekken worden samen voorbereid en door twee leerkrachten uitgevoerd. Leerlijnen worden uitgewerkt zodat de stappen overzichtelijk zijn en kinderen ook weten wat de volgende stap is. Hiermee zijn de leerkrachten nog volop in ontwikkeling.

In de ruimte zijn kinderen met veel verschillende activiteiten bezig. Kinderen van verschillende leeftijden kunnen zich spiegelen aan elkaar. Het materiaal van Maria Montessori is in al zijn veelzijdigheid aanwezig.

Materialen met als uitgangspunt zelfredzaamheid en eigen initiatief.

Op een groot planbord staat het onderwijsaanbod. Met een weekbrief geven kinderen daar zelf vorm aan. Leerkrachten ondersteunen, volgen en dagen kinderen uit. Positief, gelijkwaardig en vol vertrouwen. Ik raak in gesprek met Daniel (11 jaar) en vraag hem hoe hij het vindt op deze school: 'viel spaz und arbeiten', vertelt hij met een brede lach op zijn gezicht. En verder wil hij nog wel kwijt dat hij een mathematiek nurd is!

Samenwerken bij werken en spelen

De oudere kinderen gaan naar de realschule. Dit deel van het voormalig ziekenhuis is onlangs door ouders en kinderen opgeknapt. Ook hier zijn kinderen intensief aan het werk. Kinderen weten wat ze doen en willen. Ook hier wordt gewerkt met een weekbrief. Het samenwerkend leren wordt benut. Leren van en met elkaar.

Het aanbod is project georiënteerd, de samenhang werkt betrokkenheidverhogend. Voormalige spreekkamers zijn door groepen kinderen omgetoverd tot schitterende werkplekken. De eigenheid van elke ruimte is groot. Elk kind heeft verschillende ordners waar het werk en de weekbrieven verzameld worden. Wie niet werkt krijgt een punt, bij meerdere punten volgt er een interventie. De sfeer is gemoedelijk, duidelijke huisregels dragen daartoe zeker bij.

Tussen de middag eten de kinderen een warme maaltijd op school. In de voormalige kantine van het ziekenhuis. Kinderen komen binnen pakken een bord en maken een keuze, gaan met hun bordje ergens zitten. Iedereen zit door elkaar, de een helpt de ander, gezellig geklets en daarna naar buiten.

De focus voor het kind in alles is:

- Wat wil ik ?
- Welke keuze maak ik ?
- Verantwoording ...ikzelf !

Maar, je hoeft het niet alleen te doen, ik help je !

Nieuwe indrukken

Het bezoek aan deze school is een schitterende ervaring. Opvoeden met respect voor de innerlijke groei van kinderen. Je kunt er op verschillende manieren vorm aangeven . De perfectie bestaat immers niet.

Robert Freitag heeft door zijn passie, deskundigheid en realisme een leeromgeving vormgegeven samen met ouders en leerkrachten waar recht gedaan wordt aan wat kinderen willen, kunnen en doen!

Over de grenzen kijken? Jazeker! Letterlijk en figuurlijk! Nieuwe ervaringen opdoen, nieuwe vragen stellen, ontmoeten, je laten inspireren. Een leven lang leren!

Greetje de Vries
GreetjedeVries@bco-onderwijsadvies.nl
Adviseur onderwijsontwikkeling
BCO Onderwijsadvies Venlo Lid EGO licentienetwerk